

Зоржанов Берик Докторхановичтың

6D080900 – «Жеміс-көкөніс шаруашылығы» мамандығы бойынша философия (PhD) докторы дәрежесін алу үшін ұсынылған «Қазақстанның өңтүстік-шығысында экологиялық таза бақша өнімдерін өндіру технологиясы» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің жазбаша
ШКІРІ

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:	Зоржанов Берик Докторхановичтың 6D080900 – «Жеміс-көкөніс шаруашылығы» мамандығы бойынша философия (PhD) докторы дәрежесін алуға арналған «Қазақстанның өңтүстік-шығысында экологиялық таза бақша өнімдерін өндіру технологиясы» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы жас ғалымдарға арналған гранттық жоба аясында орындалған және ғылымның даму бағыттарына сәйкес келеді.
		1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған	Докторант Б.Д.Зоржановтың диссертациялық жұмысы АР08052493 «Қазақстанның өңтүстік-шығысы жағдайында экологиялық таза бақша (қауын, қарбыз) өнімдерін өндіру технологиясы» тақырыбындағы гранттық жобасы бойынша жүргізілді (Мемлекеттік тіркеу №0120PK00175).

		<p>(бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)</p>	
<p>2.</p>	<p>Ғылымға маңыздылығы</p>	<p>Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.</p>	<p>Жұмыс қолданбалы ғылымның дамуына елеулі үлесін қосады және автор диссертациялық зерттеудің маңыздылығын жоғары деңгейде аша білген. Зерттеу негізінде әзірленген бақша өнімін өндірудің экологиялық агротехнологиясы ел тұрғындарын сапалы таза өніммен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, сондай-ақ, қайта өңдеу өнеркәсібі үшін аса маңызды, себебі ол осы саланы жоғары сапалы, таза бақша шикізатымен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Ғылыми-зерттеу жұмыстары нәтижесінде Мемлекеттік сортсынаққа қарбыздың жаңа өнімі тіркелді. Экологиялық сорттың атауы – «Грант» (ҚР селекциялық жетістікке патенті №1117, 19.01.2024 ж.). Зерттеу нәтижелері республикада экологиялық бақша шаруашылығы бойынша ғылымның дамуына оң ықпал етеді, экологиялық таза бақша өнімін өндіру бойынша «жасыл» (биологиялық) агротехнологияларды өндіріске кеңінен енгізуге бастау болады.</p>

3.	Өзі жазу принципі	<p>Өзі жазу деңгейі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған 	<p>Өзі жазу деңгейі жоғары болып табылады. Ізденуші Зоржанов Берик Докторхановичтың диссертациясы жоғары деңгейде, бірізділікті сақтай отырып жүйелі, ғылыми тілмен түсінікті жазылған.</p>
4.	Ішкі бірлік принципін	<p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген. 	<p>Диссертацияның өзектілігі толықтай негізделген. Бақша шаруашылығы - Қазақстанның ауыл шаруашылығының негізгі саласының бірі. Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешені өндірісі – миллиондаған гектар ауыл шаруашылық жерлеріне ие біздің еліміздің экономикасы үшін негізгі мүмкіншіліктердің бірегейі болып саналады. Зерттеу жұмысының нәтижелері ұлттық ауқымда үлкен маңызға ие, себебі халықты экологиялық таза бақша өнімдерімен қамтамасыз етуге арналған «биологиялық бақша шаруашылығын» құруға бағытталған. Зерттеулер негізінде әзірленген бақша өнімін өндірудің экологиялық агротехнологиясы қайта өңдеу өнеркәсібі үшін аса маңызды, ол осы саланы жоғары сапалы, таза бақша шикізатымен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Диссертациялық жұмыс автордың өз қолымен жазылған.</p>
		<p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) айқындайды; 	<p>Диссертациялық жұмыстың мазмұны оның тақырыбын толық айқындайды.</p>

<p>2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды</p>	<p>2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды</p>	<p>2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды</p>
<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді</p>	<p>Диссертацияның қойылған мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына толықтай сәйкес келеді. Қазақстанның оңтүстік-шығысы жағдайында бейімделген, отандық селекцияның экологиялық жаңа сұрыптарын пайдалану, қарбызды зиянды организмдерден қорғау және минералдық қоректендіру жүйелерін биологияландыру негізінде экологиялық таза бақша өнімдерінің өндірісін қамтамасыз ету.</p>	<p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді</p>
<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ</p>	<p>Диссертациялық жұмыс құндылығы жоғары, толықтай аяқталған ғылыми еңбек, барлық бөлімдері мен құрылысы бір-бірімен толықтай логикалық байланысқан.</p>	<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ</p>
<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидағтар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген</p>	<p>Диссертант жұмысының зерттеу нәтижелерін осы уақытқа дейін бұл бағытта жарияланған ғылыми еңбектермен салыстырып сыни талдау жасаған.</p>	<p>4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидағтар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген</p>

5.	Ғылыми принципті жаңашылдық	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p> <p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p> <p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</p> <p>3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)</p>	<p>Диссертациялық жұмыстағы ғылыми нәтижелер мен қағидаттар толығымен жаңа. Бұл республика үшін жаңа зерттеу болып табылады, алғаш рет Қазақстанның бақша шаруашылығында жүзеге асырылды және алғаш рет өндіріске ұсынылды. Биологиялық бақша өсіру технологиясын қолдану арқылы өндірілетін экологиялық таза, жоғары дәруменді, нитратсыз бақша өнімдері тұтынушылардың денсаулығын жақсартады, өндірушілерге мол табыс әкеледі.</p> <p>Диссертацияның қорытындылары толығымен жаңа болып табылады.</p> <p>100 % толығымен жаңа болып табылады.</p>
----	-----------------------------	---	---

6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан карағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан алғанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағидағтар	<p>Әр қағидағ бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Қағидағ дәлелденді ме?</p> <p>1) дәлелденді;</p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді</p> <p>7.2 Тривиалды ма?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.3 Жаңа ма?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) кең</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ</p>	<p>7.1 1) дәлелденді;</p> <p>7.2 2) жоқ;</p> <p>7.3 1) иә;</p> <p>7.4 3) кең;</p> <p>7.5 1) иә;</p> <p>Диссертацияда алынған материалдар докторанттың жарияланған барлық ғылыми мақалаларында толықтай дәлелденген.</p>

<p>8. Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>	<p>8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған 1) иә; 2) жоқ</p> <p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) иә; 2) жоқ</p> <p>8.2 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) иә;</p>	<p>Иә. Әдістеменің таңдауы негізделген және әдіснамасы нақты жазылған. Диссертацияды классикалық және замануи әдістемелер қолданыс тапқан.</p> <p>Иә. Диссертациялық жұмыстың нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы өңделген, зерттеу нәтижелеріне статистикалық өңдеулер жүргізілген.</p> <p>Иә. Алынған қорытындылар зерттеу нәтижелерін көрсетеді. Диссертациялық жұмыстың барлық қорытындылары эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған.</p>
--	---	---

9	Практикалық құндылық принциптері	<p>2) жоқ</p> <p>8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған</p> <p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз</p> <p>9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар: 1) иә; 2) жоқ</p> <p>9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) иә; 2) жоқ</p> <p>9.3 Практикалық ұсыныстар жана болып табылады? 1) толығымен жана; 2) жартылайжана (25-75% жанаболыптабылады); 3) жаңасемес (25% ксм жанаболыптабылады)</p>	<p>Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған.</p> <p>Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға толықтай жеткілікті. Диссертациялық жұмысты орындау барысында докторант 204 отандық және шетел ғалымдарының еңбектерін зерделеген.</p> <p>Иә. Диссертацияның теориялық маңызы бар.</p>
			<p>Иә. Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары. Қарбыз дақылының жаңадан сұрыпталған Грант сорты және экологиялық таза бақша өнімдерін алу технологиясы өндірісте үлкен сұранысқа ие болады.</p> <p>Практикалық ұсыныстар толығымен жана, себебі бақша шаруашылықтарына жана сорт және жана агротехнология ұсынылып отыр (3 өндірістік ұсынымдар шығарылды).</p>

10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Академиялық жазу сапасы жоғары, диссертация жазудың ережелері мен талаптарына сай ресімделген.
-----	---------------------------	--	--

Шешім: Докторант Б.Д.Зоржановтың «Қазақстанның оңтүстік-шығысында экологиялық таза бақша өнімдерін өндіру технологиясы» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысы докторлық (PhD) диссертацияларға қойылатын «ғылыми дәрежені беру ережелері» талаптарына сәйкес келеді. 6D080900 – «Жеміс-көкөніс шаруашылығы» мамандығы бойынша Зоржанов Берік Докторханович философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты.

Ресми рецензент:

«Ж. Жиёмбаев атындағы Қазақ өсімдік қорғау және карантин ғылыми-зерттеу институты» ЖШС
 «Өсімдіктерді биологиялық қорғау» бөлімінің пайдалы жәндіктер және биоагенттерді жаппай өндіру зертханасының аға ғылыми қызметкері, PhD-доктор

Д.С. Шарипова

*аға ғылыми қызметкер
 Д.С. Шариповадан
 қалып растасылған;
 кадр бөліміне сенесіздер*

Д.Ф. Аримов